

قرآني بيان په نوم د

مخکښينو او وروستتو ته نصيحت

د مذهبي مرکزونو (فيضان مدينه) او د شعبه امام مساجد (دعوت اسلامي) لاندې جوماتونو د

د جُمعۃ المبارک

07 February 2025

د مَدَنِي مركزونو (فيضانِ مدينه) او د شعبه امام مساجد (دعوتِ اسلامي) لاندې جوماتونو د پاره
په 7 فرورۍ، كال 2025ء (متوقع اسلامي تاريخ 7 شَعْبَانُ الْمُعْظَم، كال 1446هـ) د جُمُعَةُ الْمَبَارَك

قرآني بيان په نوم د

مخكښينو او وروستنو ته نصيحت

په دې بيان كښي به تاسو زده كړئ...

❁ --- د خور آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ خوښ څوك؟

❁ --- د تقوى دارو د پاره انعامونه او زيږي

❁ --- صحابه كرام عَلَيْهِمُ الرِّضْوَانُ او په شريعت باندې عمل

❁ --- د رَمَضَانَ الْمَبَارَك مياشت د تقوى د دولت حاصلولو ذريعه ده

پيشكش

الْمَدِينَةُ الْعِلْمِيَّة (اسلامك ريسرچ سنټر)

(شعبه بياناتِ دعوتِ اسلامي)

﴿تجاويز و ښكليات﴾

+92 315 2692786

أَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى خَاتِمِ النَّبِيِّينَ
أَمَّا بَعْدُ فَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَعَلَى الْإِكِّ وَأَصْحَابِكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ

الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا نَبِيَّ اللَّهِ وَعَلَى الْإِكِّ وَأَصْحَابِكَ يَا نُورَ اللَّهِ

نَوَيْتُ سُنَّتَ الْإِعْتِكَافِ (ترجمہ: ما د سُنَّتِ اعْتِكَافِ نَيْتِ وکرو)

د دُرُودِ پَاکِ فَضِيلَت

کوم گس چي د نبی اکرم، نورِ مُحَمَّد صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم د قبر مبارک پہ خوا کنبی ودریبری او دا آیت مبارک ولولي:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٥٦﴾ (پارہ: 22، سورہ احزاب: 56)

ترجمہ کنز العرفان: بے شکہ اللہ او د ہعۃ فرنبتے پہ نبی باندي درود لیبری. اے ایمان والو! پہ ہغوی باندي درود او ډیر ډیر سلام ولیبری۔

حافظ قسطلانی رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائی: اللہ پاک د خپل جلال، عظمت، اوچت شان او د ډیری بے نیازی باوجود پہ خپل خور محبوب صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم باندي درود پاک لیبری، فرنبتے ہمیشہ پہ عبادت کنبی د مصروفہ کیدو او د اللہ پاک د قُرب موندلو باوجود درود لیبری، (اے خلقوا!) تاسو خود خُداے د محبوب، د رسولانو د سردار صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم محتاج یی، ستاسو د هغوی شفاعت پکار دے، د هغوی پہ برکت تاسو پہ دُنیا کنبی عزت بیامومی، د هغوی پہ برکت به پہ اخرت کنبی کامیابی بیامومی، حُکھ تاسو ډیر

حق داریءِ چي پءِ خپل مُحسِن او غم خوار آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ باندې پءِ كثر ت سره درود ولولئ---!! (1)

تم سے جہاں کا نظام تم پہ کروں سلام | تم پہ کروں ثنا تم پہ کروں درود
نافع و دافع ہو تم شافع و رافع ہو تم | تم سے بس آنروں خُدا تم پہ کروں درود (2)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ! صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

د مخکبنينو او وروستنو د پاره نصيحت

الله پاک فرمائي:

ترجمه کنز العرفان: او بے شکه مونبره هغه خلقو ته کومو ته چي تاسو نه مخکبني کتاب ورکړے شو او تاسو ته هُم تاکيد فرمائيلے دے چي د الله نه تل ويريرئ -

وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
مِنْ قَبْلِكُمْ وَإِيَّاكُمْ أَنْ اتَّقُوا اللَّهَ

(پاره: 5، سورة نساء: 131)

زمونبره خالق، زمونبره مالک، زمونبره خور. الله پاک ما ته، تاسو ته، مونبره او زمونبره نه مخکبنينو امتونو غرض دا چي ټولو انسانانو ته يو نصيحت، يو وصيت و فرمائيلو، پءِ دې آيت مبارک کبني د دې نصيحت بيان دے، دغه نصيحت خءِ دے؟ فرمائي: **اِنَّ اتَّقُوا اللَّهَ** تقویٰ اختيار کړئ! د الله پاک نه ويريرئ-

د ټولو نه اعلى خوي

اے د خور نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عاشقانو! لږ غور وکړئ چي الله رَبُّ الْعَالَمِينَ دے، الله

¹...مسالك الحنفا، مطلب اول، صفحه: 82 -

²...حدائق بخشش، صفحه: 269 ملقطاً -

پاک د تولو جھانونو پالونکے دے، اللہ پاک د بندگانو د پارہ د تولو نہ زیات مہربانہ، رحم کورنکو دے، ہُغہ اللہ پاک خپلو بندگانو تہ د تقویٰ نصیحت فرمائی، کہ د بندہ د پارہ د تقویٰ نہ علاوہ بل خہ خیز پیر فائدہ مند، پیر د خیر والا وے نو اللہ پاک بہ خپلو بندگانو تہ ضرور د ہغی تاکید فرمائیلو خو اللہ پاک د تقویٰ اختیارولو نصیحت و فرمائیلو، تولو اولینو او آخرینو تہ یی ہم د تقویٰ حکم وکرو، د دے نہ معلومہ شوہ چہ د اللہ پاک پے نزد د بندہ پے خوبیانو کنبی د تولو نہ اعلیٰ خوبی تقویٰ دہ۔

بس رہوں طالبِ رضایت!

مجھ کو تو متنی بناید!

حرصِ دنیا نکال دے دل سے

واسطہ میرے پیر و مرشد کا

تقویٰ د تولو نیکو اصل دے

تقویٰ پیر غت دولت دے۔ د حضرت ابو سعید خُدري رَضِيَ اللهُ عَنْهُ نہ روایت دے، رسولِ اکرم، نورِ مَجَسَّم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ یو صحابی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ تہ نصیحت کولو وی فرمائیل:

عَلَيْكَ بِتَقْوَى اللَّهِ فَإِنَّهُ جِهَانٌ كُلِّ خَيْرٍ یعنی پے تاسو باندي تقویٰ لازم دہ چہ بے شکہ تقویٰ د تولو نیکو مجموعہ دہ۔⁽¹⁾

دے حُسنِ اخلاق کی دولت کر دے عطا اِخْلَاص کی نعمت
مجھ کو خزانہ دے تقویٰ کا یا اللہ! مری جھولی بھر دے

داخرت تقسیم پے تقویٰ باندي شوے دے

خوبرو او محترموا اسلامی ورونوا! پے دین کنبی د تقویٰ پیر اہمیت دے۔ تر دے پورے

...1 مستند ابی یعلیٰ، جلد: 1، صفحہ: 324، حدیث: 1001-

چي د اخرت د کاميابي معيار هم په تقوي باندې کينودے شوے دے۔ د تصوف په مشهور کتاب رساله قشيريہ کنبې دي، حضرت شيخ گتائي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: د دُنيا تقسيم په زمينت باندې شوے دے او د اخرت تقسيم په تقوي باندې شوے دے۔⁽¹⁾

يعني په دُنيا کنبې عزت، مرتبه او مقام، اوچت والے، ترقي او کاميابي دهغه چا نصيب کيږي څوک چې زيات محنت کوي خو په اخرت کنبې به اوچتې درجے، زيات عزت، زيات مقام او مرتبه دهغه نصيب کيږي څوک چې زيات تقوي والا وي۔ په 12 سپاره، سورة هود، آيت: 49 کنبې ارشاد دے:

ترجمه کنز العرفان: بے شکه بنه انجام د پرهيزگارو د پاره دے۔

إِنَّ الْعَاقِبَةَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٢٩﴾

(پاره: 12، سورة هود: 49)

په يو ځائے کنبې الله پاک د جنت په باره کنبې ارشاد فرمائي:

ترجمه کنز العرفان: هغه د پرهيزگارو د پاره تيار کرے شوے دے۔

أَعَدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

(پاره: 4، سورة آل عمران: 133)

سُبْحَانَ الله! معلومه شوه چې الله پاک جنت هم د تقوي دارو د پاره جوړ کرے دے، ځکه چې څوک زيات تقوي داروي، دهغه به په جنت کنبې زياتې اوچتې درجے نصيب کيږي، دهغه به زيات نعمتونه نصيب کيږي۔

عزت ټول په ټوله په تقوي کنبې دے

دغه شان په دين کنبې هم د عزت معيار په تقوي دے۔ الله پاک فرمائي:

إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَى ط

(پارہ: 26، سورہ حجرات: 13)

ترجمہ کنز العرفان: بے شکہ د اللہ پہ نزد پہ تاسو کنبی زیات عزت والا هغه دے خوک چي پہ تاسو کنبی زیات پرهيزگار دے۔

د دي آيت نه معلومه شوه چي د الله پاک په بارگاه کنبی د عزت او د فضيلت معيار نسب نه بلکي پرهيزگاري ده ځکه هر مسلمان له پکار دي چي هغه په نسب د فخر کولو نه بچ شي او تقویٰ او پرهيزگاري اختيار کړي چي د الله پاک په بارگاه کنبی د هغه عزت او فضيلت نصيب شي۔⁽¹⁾

يو عربي شاعر وائي:

وَالْعَزُومُ الْعَزِيزُ

مَا يَصْنَعُ الْعَبْدُ بَعْدَ الْغِنَى

ترجمه: انسان به د مال او دولت په عزت باندي څه وکړي؟ عزت خو ټول په ټوله د تقویٰ دار د پاره دے۔

د تقویٰ دارو د پاره انعامونه او زيري

علمائے کرام فرمائي: الله پاک په قرآن کریم کنبی د تقویٰ دارو ډير فضائل بيان کړي دي او هغوئي له يې ډير زيري ورکړي دي مثلاً ❀ د تقویٰ دارو د الله پاک خصوصي مدد او نصرت نصيب کيږي ❀ د تقویٰ دارو په دُنیا او په اخرت کنبی عزت نصيب کيږي ❀ تقویٰ دارو ته علم هم ورکولے شي، حکمت ورته هم عطا کولے شي ❀ الله پاک د تقویٰ دارو گناهونه وړانوي ❀ دوئي ته ډير اجر عطا کوي ❀ د تقویٰ دارو مغفرت او بخښنه کيږي ❀ الله پاک تقویٰ دارو ته اسانۍ عطا کوي ❀ د هغوئي په کارونو کنبی

...1 تفسير صراط الجنان، پارہ: 26، سورہ حجرات، زیر آيت: 13، جلد: 9، صفحه: 447۔

سهولت او نرمي کينبودله کيږي ❀ تقویٰ دار انسان د غم او مشقت نه نجات بيا مومي
 ❀ تقویٰ دار انسان ته د دُنیا فراخه رزق عطا کوله شي ❀ تقویٰ دار انسان به په اخرت
 کنبې د نجات والا وي ❀ تقویٰ دارو ته د عبادت توفيق ورکړه کيږي ❀ الله پاک
 هغوئ د گناهونو نه محفوظ ساتي ❀ تقویٰ دار انسان په خپلو مقصدونو کنبې کاميابي
 حاصلوي ❀ الله پاک د تقویٰ دار انسان د رښتنولۍ گواهي ورکوي ❀ د هغوئ د الله
 پاک محبت نصيب کيږي ❀ د تقویٰ دار انسان عبادت قبليري ❀ د تقویٰ دار انسان د
 غم او ويرې نه نجات نصيب کيږي ❀ الله پاک به هغوئ ته په جنت کنبې اوچتې درجه
 عطا کوي ❀ او د ټولو نه زيات دا چې تقویٰ دار انسان د الله پاک په بارگاه کنبې په اعلي
 مقام حاصلولو کنبې کاميابيږي-⁽¹⁾

مجھے متقی تو بنا یا اَللّٰہی! (2)

ہو اخلاق اچھا، ہو کردار سُتھرا

صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

صَلُّوْا عَلَى الْحَبِيبِ!

تقویٰ خه ده؟

يوه ورځ د مسلمانانو دويم خليفه حضرت عمر فاروق اعظم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ حضرت كعبُ
 الاحبار رَضِيَ اللهُ عَنْهُ ته و فرمائيل: اے كعب! ووايه چې تقویٰ خه ده؟ حضرت كعبُ الاحبار
رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عرض وكړو: اے اميرُ المؤمنین! آيا تاسو چرته په داسې لاره باندي تير شوي يی
 په كومه باندي چې د ازغو جاخي [گن ازغن بوتی] وي؟ اميرُ المؤمنین حضرت عمر
 فاروق اعظم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ و فرمائيل: آو، بالكل زه په داسي لاره باندي تير شوه يم- حضرت
 كعب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عرض وكړو: بيا تاسو په داسې لاره باندي خنګه تيريږي؟ ارشاد يې

1... نضرۃ النعيم، جلد: 4، صفحه: 1120-

2... وسائل بخشش، صفحه: 104-

وفرمائيلو: زه ڄان د ازغونه بچ کوم او خپلي جامي راغونډووم- حضرت کعب رَضِيَ اللهُ عَنْهُ عرض وکړو: **ذَلِكَ التَّقْوَى** اے امير المؤمنين!

بس دغه تقوى ده- (1)

مطلب دا چې مونږه دې دنيا ته راغلو، الله پاک مونږ ته پاک رُوح راعطا کړو، پاک صفا زړه يې راعطا کړو، اوس به مونږه د دې دنيا نه تيرېږو او د اخرت طرف ته به ځو، لکه چې دا دنيا يوه لاره ده او په دې لاره باندې د ازغو جاخې دي، يو طرف ته شيطان دے، يو طرف ته نفس دے، يو طرف ته د دنيا محبت دے، يو طرف ته د مال محبت دے، حَسَد، بغض، کينه، خواهش پرستي وغيره وغيره په زرگونو گناهونه او د گناهونو په زرگونو لاري، دا ټولې لکه چې د ازغو جاخې دي، مونږ ته د ژوند په دې سفر کبني خپل پاک رُوح، خپل زړه د دې ازغو د جاخو (يعني د گناهونو) نه بچ کول او تيريدل دي، بس هم د دې څيز نوم تقوى ده-

تقوى د 4 څيزونو د مجموعې نوم دے

د مسلمانانو څلورم خليفه امير المؤمنين حضرت مولی علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ فرمائي: تقوى د څلورو څيزونو د مجموعې نوم دے: (1): **الْخَوْفُ مِنَ الْجَلِيلِ** (يعني د الله پاک نه ويره)
 (2): **الْعَمَلُ بِالتَّزْوِيلِ** (يعني په قرآن کریم باندې عمل کول) (3): **الْقَنَاعَةُ بِالْقَلِيلِ** (په لږه باندې راضي کيدل) (4): **الْاِسْتِعْدَادُ لِيَوْمِ الرَّحِيلِ** (د اخرت د سفر تياري کول). (2)

معلومه شوه چې دا 4 صفتونه چې د کوم خوش قسمته نصيب شي نو هغه تقوى دار

1... تفسير بغوي، پار 1، سورة بقره، زير آيت 2، جلد 1، صفحه: 13-

2... بستان العارفين، تقوى كايان، صفحه: 107-

جوڙ شي-

(1): وڙو مٻي صفت: د الله ڀاڪ نه ويره

خوږو او محترموا اسلامي ورونو! د الله ڀاڪ نه ويره يو مهار [يعنې واگې] دي، كوم چي انسان د گناهونو نه منع كوي، كه چرې دا واگې وشليږي يا ډيله شي (يعنې ڀه زړه كښي د الله ڀاڪ ويره پاتي نه شي) نو بنده ڀه گناهونو باندې زړور شي، ځكه د الله ڀاڪ نه ويره د تقوي دارو ډير ضروري صفت دے-

د حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د الله ڀاڪ نه ويره

منقول دي چي يو ځل حضرت يزيد رَقَاشي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ د حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ڀه خدمت كښي حاضر شو، حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ورته وفرمائيل: ما ته څه نصيحت وكړئ! حضرت يزيد رَقَاشي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ووئيل: اے امير المؤمنين! تاسو وڙو مٻي خليفه نه يئ چي مرگ به درله راځي (يعنې ستاسو نه مخكښي هم ډير بادشاهان تير شوي دي)- دا يي چي واوريدل نو حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ڀه ژړا شو، اوئي فرمائيل: نور نصيحت وكړئ! حضرت يزيد رَقَاشي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ووئيل: ستاسو نه واخله ترد حضرت آدم عَلَيْهِ السَّلَام پورې چي ستاسو څومره پلاران نيكونه دي، ڀه هغوئي كښي اوس څوك هم ژوند نه دے- حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ بيا ڀه ژړا شو او اوئي فرمائيل: نور نصيحت وكړئ! حضرت يزيد رَقَاشي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ ووئيل: د جَنَّت او د دوزخ ڀه مينځ كښي هيڅ منزل نشته (يعنې زمونږه ځائے خوا يا دوزخ دے او يا جَنَّت، د ډي نه علاوه بل ځائے نشته)- دا خبره چي يي واوريدله نو ڀه حضرت عمر بن عبد العزيز

رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ باندې د الله پاک ویره غالبه شوه او هغوئي بے هوشه شو او په زمکه راږيوتو۔⁽¹⁾

اے د خوږ نبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عاشقانو! وگورئ چې د الله پاک نه څنگه ویره ده۔
حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ خليفه وو، د هغوئي سره حکومت وو، تاج او تخت وو، اختيارات وو، دا هغه څيزونه دي کوم چې عموماً خلق سرکشه کوي، چې حکومت، عهده، اختيارات ميلاؤ شي نو خلق پۀ گناهونو زړور شي خو حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ د خليفه جوړيدو نه مخکښې هم تقویٰ دار وو او د خليفه جوړيدو نه پس هم تقویٰ دار وو، هغوئي پۀ خپل حکومت کښې ظلم نۀ وو کړے، د خلقو حقونه يې د ښپو لاندې کړي نۀ وو بلکې عدل او انصاف يې قائم کړے وو، ولې؟ ځکه چې حضرت عمر بن عبد العزيز رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ د الله پاک نه ډير ویره لرونکے وو۔

د الله پاک نه ویره به څنگه نصيب کيږي؟

معلومه شوه چې د گناهونو نه د بچ کيدو او د تقویٰ حاصلولو د پاره د الله پاک نه ویره ډيره ضروري ده۔ الله پاک دې زمونږه هم د خوف خدا نعمت نصيب کړي۔ د الله پاک نه د ويري حاصلولو د پاره دې * د قرآن کریم د تلاوت معمول جوړ کړے شي، خاص طور هغه آيتونه پۀ کومو کښې چې د الله پاک د عذاب، د دوزخ او د قيامت ذکر دے، د هغه آيتونو ترجمه او تفسير دې ولوستلے شي او پۀ ذهن کښې دې کښينولے شي او ښه پۀ توجه سره دې بيا بيا تلاوت وکړے شي * پۀ کومو حديثونو کښې **د الله پاک نه د ويريديو** بيان دے، داسې حديثونه دې ولوستلے شي * **د الله پاک نه د ويريديو** په باره کښې ليکلے شوي کتابونه دې ولوستلے شي * **د الله پاک نه د ويريديو** نکو بزرگان دين سیرت دې ولوستلے شي * جدول دې جوړ کړے شي او روزانه يا کم از کم پۀ هفته کښې

يو ڄل ڊي هديرې ته حاضري وڪرے شي، هلته ڊي فاتحه شريف هم ولوستلے شي او ورسره ورسره ڊي پڙه ڊي خبره باندي هم غور وڪرے شي چي ڊير زربه زه هم قبر ته راحم، هغه وخت به زما د بے وسی حالت خه وي؟ بيا ڊي د قبر پڙه معاملو باندي غور هم وڪرے شي۔ **اِنْ شَاءَ اللهُ الْكَرِيمِ** د الله پاڪ نه د ويرې دولت به مو نصيب شي **🌸** د مکتبه المدينه کتاب **خوفِ خُدا** ولولئ! د ڊي سره به هم **اِنْ شَاءَ اللهُ الْكَرِيمِ** د الله پاڪ نه پڙه ويره کنبې اضافہ وشي۔

مرے اٹک بھتے رہیں کاش ہر دم ترے خوف سے یاخدا یا الٰہی!
ترے خوف سے تیرے ڈر سے ہمیشہ میں تھر تھر رہوں کانپتا یا الٰہی!

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ عَلَی مُحَمَّد

(2): پڙه قرآن کریم باندي عمل

خوبرو او محترموا اسلامي ورونوا! د مسلمانانو څلورم خليفه حضرت علي المرتضى **رَضِيَ اللهُ عَنْهُ** د تقویٰ دارو 4 صفتونه وښودل، پڙه هغي کنبې دا دويم صفت دے: **الْعَمَلُ بِالتَّنْزِيلِ** يعنې پڙه قرآن کریم باندي عمل کول۔

د نيکانو خلقو يو مبارک انداز

دا هم ڊير اهم او ڊير ضروري صفت دے، امام شعراني **رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ** فرمائي: د الله پاڪ د نيکانو بندگانو پڙه اخلاقو کنبې دي چي تر څو پورې به هغوئي ته د قرآن او سنّت او د شريعت پڙه رنا کنبې د خه کار واضحه حکم معلوم شوے نه وو، تر هغه وخته پورې به يي هغه کار نه کولو۔⁽¹⁾

صحابہ کرام عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ او پۂ شریعت باندی عمل

پۂ بخاری شریف او مسلم شریف کنبی روایت دے، د کوم خلاصہ چي خۂ داسي ده چي يو خل يو خو صحابه کرام عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ پۂ سفر باندی وو، پۂ لاره کنبی پۂ يو خائے کنبی يو گس صحابه کرامو عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ ته عرض وکړو چي زمونږه سردار لږم چيچلے دے، آيا تاسو خۂ کولے شی؟ يو صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ وفرمائيل: آؤ! زه به يي دَم کړم۔ نو هغه صحابي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د هغه گس سره لارو او سوره فاتحه يي ولوستله او مريض يپري دَم کړو، د کوم پۂ برکت چي مريض تیک شو۔ بيا هغه خلقو صحابه کرامو عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ ته خۂ چيلي ورکړلې، هغوئي هغه چيلي خو واخستلې خو بيا يي سوچ وکړو چي آيا دا چيلي اخستل زمونږ د پاره جائزي وي که نه؟ نو هغوئي د هغه چيلو نه فائده حاصله نکړه، چي کله مدينه منوري ته واپس حاضر شول نو د سرکار عالي وقار، مکي مدني تاجدار صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ پۂ خدمت کنبی يي ټول حال عرض کړو، صاحب شريعت، رسول رحمت صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ د هغه چيلو نه د فائدي حاصلولو اجازت عطا کړلو، بيا صحابه کرامو عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ مطمئن شول۔⁽¹⁾

اے د خور نبي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ عاشقانو! د صحابه کرامو عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ تقوی ته وگورئ! د دمولو پۂ بدله کنبی ورته چيلي ميلاؤ شوې وي، د هغه صحابه کرامو عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ د پاره دا يو نوے حالت وو، د قرآن او د سُنَّت پۂ رنا کنبی ورته د هغه چيلو پۂ باره کنبی شرعي حکم معلوم نه وو، حکه صحابه کرام عَلَیْهِمُ الرِّضْوَانُ تر هغه وخته پورې منع وو چي تر خو پورې شرعي حکم نه وو معلوم شوے۔

کاش چي مونږه هم دا عادت اختيار کړو، تر خو پورې چي راته د شريعت پۂ رنا کنبی د خۂ کار حکم معلوم شوے نه وي، تر هغه وخته پورې هغه کار ونکړو۔ خومره به بنه

1... بخاری، کتاب الاجاره، صفحه: 585، حديث: 2276 خلاصه۔

وي چي مونڙه د دارُ الافتاءِ اهلِسُنَّتِ نمبر د خان سره محفوظ ڪيو، چي ڪله هم د خه خيز په ٻاره ڪنڀي شڪ وي، فوراً شرعي راهنمائي حاصله ڪيو. **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ!** دعوتِ اسلامي آئي تي ڊيپارٽمنٽ د دارُ الافتاءِ اهلِسُنَّتِ په نوم موبائل ايپلي ڪيشن هم جوڙ ڪري دے، په ڊي ڪنڀي ڊيري زياتي فتويٰ موجودي دي او په عِلْمِ دِينِ مشتمل ڊير مواد په ڊي ايپلي ڪيشن ڪنڀي موجود دي. دا ايپلي ڪيشن په خپل موبائل ڪنڀي انسٽال ڪري، پخپله ترينه هم فائده واخلئ او نورو له هم د ڊي ترغيب ورڪري. الله پاڪ ڊي مونڙ تولو ته د عمل ڪولو توفيق راعطا ڪري. **آمِينَ بِجَاهِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.**

زندگي هو مري پروانے کی صورت يارَب! علم کی شمع سے هو مجھ کو محبت يارَب!
ميرے الله بُرائی سے بچانا مجھ کو نیک جو راه هو، اس راه پہ چلانا مجھ کو

(3): قناعت

خوربو او محترموا اسلامي ورونو! د تقویٰ دارو صفتونه کوم چي د مسلمانانو خلورم خليفه حضرت علي المرتضى رَضِيَ اللهُ عَنْهُ بيان ڪري دي، په هغي ڪنڀي دريم دا صفت دے: **القَنَاعَةُ بِالْقَلِيلِ** يعني په لڙه باندي قناعت ڪول.

د قناعت معنی ده: په قسمت باندي راضي ڪيدل. دا هم د تقویٰ د پاره بنيادي صفت دے، د چا چي قناعت نصيب نه وي، دهغه د گناهونو نه بچ ڪيدل ڊير گران وي، ڊير داسي گناهونه دي کوم چي هم د حرص او د لالچ په وجه وي ❀ هُم د لالچ په وجه باندي د رشوت لين دين ڪيري ❀ هُم د لالچ په وجه باندي د سُود کاروبارونه ڪولے شي ❀ هُم د لالچ په وجه باندي د حرامو ذريعو نه مال حاصلولے شي ❀ هُم په لالچ ڪنڀي د يتيمانو حق خورلے ڪيري ❀ په لالچ ڪنڀي د راتللو سره ورور د ورور قتل هم ڪوي ❀ تر ڊي پوري چي بعضي لالچيان خلق

غير مسلمه ملڪونو ته د تللو د پاره خپل ځان غير مسلمه هم ليکي (استغفر الله!) -
 کوم بنده چې د الله پاک په ورکړه باندې راضي نشي او قناعت اختيار نه کړي، د هغه
 د گناهونو نه بچ کيدل ډير گران دي او څوک چې د گناهونو نه بچ نشي نو هغه به تقویٰ
 دار څنگه جوړيږي؟

د قناعت په باره کنبې د تقویٰ دارو دوه واقعي

❁ حضرت محمد بن واسع رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به د مالگې او سرکې سره ډوډۍ خوړله، هغوی به
 فرمائیل: کوم بنده چې په دومره شان دُنیا باندې راضي شي هغه د خلقو په مخکښې د
 ذلت نه بچ کيږي- (1) ❁ حضرت سفیان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ فرمائي: په اوسنۍ زمانه کنبې چې
 کوم بنده د وردشو په ډوډۍ باندې قناعت نه کوي، هغه په ذلت او رسواۍ کنبې اخته
 کيږي- يو ځل يو گس د حضرت سفیان ثوري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ په خدمت کنبې عرض وکړو: آیا
 زه مال جمع کولې شم؟ هغوی وفرمائیل: په مال جمع کولو کنبې 5 بدۍ دي: (1): د دې
 سره امیدونه اوږديږي (حالانکې زمونږه د يو سعت باور هم نشته، پته نه لگي چې کله
 به مرگ راځي) (2): د مال جمع کولو سره حرص زیاتيږي (3): د مال جمع کولو په وجه
 بخل (يعني په کنجوسۍ) کنبې اضافه کيږي (4): د مال جمع کيدو په وجه بنده اخرت
 هيروي او په غفلت کنبې اخته کيږي (5): د مال جمع کولو د ټولو نه غټ افت دا دے
 چې د بنده په پرهيزگاری کنبې کمه راځي- (2)

د قناعت مختصر فضائل

الله پاک دې مونږه د مال د حرص نه محفوظ کړي ❁ قناعت (يعني الله پاک چې څه

1... تنبيه البغتين، صفحه: 100-

2... تنبيه البغتين، صفحه: 100-

درکړي وي په هغې باندې راضي کيدل) ډير لويي نعمت دے ❀ قناعت د خوږ آقا و مولا،
مکي مدني مصطفےٰ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ سُنَّت دے ❀ قناعت د صحابه کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان
طريقه ده ❀ قناعت د اوليائے کرامو رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِمْ طريقه ده ❀ قناعت اختيارولو والا د الله
پاک محبوب دے ❀ په قناعت باندې د الله پاک رضا ميلاؤيري ❀ د قناعت په برکت
په قبر او حشر کښې اساني نصيب کيږي ❀ او قناعت جنت ته بوتللو والا کار دے۔

ضرورت سے زياده مال و دولت کا نہیں طالب

رہے بس آپکی نظر عنایت یا رسول اللہ

رہیں سب شاد گھر والے شہا! تھوڑی سی روزی پر

عطا ہو دولتِ صبر و قناعت یا رسول اللہ

صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!

(4): د اخرت تياري

خوږو او محترموا اسلامي ورونو! د مسلمانانو څلورم خليفه حضرت علي رَضِيَ اللهُ عَنْهُ د
تقوى دارو څلورم صفت دا وښودلو: **الْأَسْتَعْدَادُ لِيَوْمِ الرَّحِيلِ** يعني د دې دنيا نه د سفر کولو د
ورځې تياري کول۔

وه ويريږئ د مرگ د ورځې نه!!!

الله پاک په قرآن کریم کښې ارشاد فرمائي:

ترجمه کنز العرفان: او د هغه ورځې نه وه ويريږئ

په کومه ورځ به چې تاسو د الله طرف ته

گرځوله کيږئ۔

وَ اتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ

(پاره: 3، سوره بقره: 281)

خورو او محترم اسلامي ورونوا! دا د عبرت خبره ده، مونږه په دې دُنیا کښې ډیر څه کوو، ❀ لوی لوی ډگریانې هم حاصلوو ❀ نوکري ❀ کاروبار ❀ دگتې، د خوراک ❀ غټې غټې منصوبې جوړول ❀ مانی، بنکلي، عالی شان محلونه ❀ د اعلیٰ نه د اعلیٰ منصب د پاره منډې تررې وغیره ډیر څه کوو خو د سوچ خبره ده، آیا مونږه د هغه ورځې د پاره تیاري کوو په کومه ورځ چې به هر څه دلته پریږدو او تیارة قبر ته به کوزیږو، آه! هغه به څومره د بې وسی وړځ وي؟ څومره بې وسی به وي؟ چې کله به حضرت ملک الموت عَلَيْهِ السَّلَام تشریف راوړي، زموږه عزیزان، خپلوان، اولاد، د ځان نه زیات محبت کوونکي، زموږه دوستان، زموږه مال، بینک بیلنس وغیره به مو هیڅ پکار نه راځي، عزیزان به مو گوته په ځله پاتې شي، ملک الموت عَلَيْهِ السَّلَام به مورُوح قبض کړي او څوک به هیڅ هم نشي کولې- بیا به مونږ له غُسل راکړې شي او کفن به راته واچولې شي او تیارة قبر ته به کوز کړې شو، بیا به مونږ یو او زموږه اعمال به راسره وي- د غور مقام دے! مونږ ته په دې دُنیا کښې لږ وخت تیږول دي، هغه هم څومره دے؟ مونږ ته معلوم نه دے، کیدے شي چې د راتلونکې ساه اخستو موقع راته هم میلاؤ نشي- د دې باوجود چې مونږه څومره د دې دُنیا د پاره کوو؟ دومره نه د دې په نیمه، آیا مونږ د قبر د تیاری د پاره کوو؟ کیدے شي چې نه یې کوو-

ياد رکھ هر آن آخر موت ہے مرتے جاتے ہیں ہزاروں آدمی باہا علمی تجھے سمجھا چکے بَن تُو مت انجان آخر موت ہے عاقلد و نادان آخر موت ہے مان یا مت مان آخر موت ہے	
---	--

تقویٰ دار او د مرگ تیاري

زموږه د أسلافو (يعني د الله پاک نيکان او پرهيزگاره بندگان چې کوم وو،) د هغوئي

سره به بس د قبر او د اخرت فکر وو او دوئي به هر وخت د مرگ په تياري کښې مصروف اوسيدل. ❀ خواجه سري سقطي رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ 98 کاله په دُنيا کښې تشریف فرما وو، د ځنکدن نه علاوه چا چرې هم هغوئي په ملاسته نه وو ليدلي، هميشه به يې عبادت کولو

❀ محمد جريري رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ يو کال په مکه مکرمه کښې وو، نه اوده شو، نه يې ملا نيغه کړه او نه يې ښې و غزولې. ❀ اويس قرني رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به چې د سحر نمونځ وکړو نو د الله پاک ذکر به يې شروع کړو، ماسپښين به شو، د ماسپښين نه پس به بيا د الله پاک په ذکر کښې مصروف شو، تر دې پورې چې مازديگر به شو، د مازديگر نه تر ماښام پورې، د ماښام نه تر ماسخوتن پورې، د ماسخوتن نه بيا تر سحره پورې به يې هم د الله پاک ذکر کولو. ❀ حضرت ابو بکر عياش رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ به هره ورځ 30 زره کرته سورة اخلاص لوستلو، روزانه به يې 500 نفلونه کول، په ورځ کښې به يې څو څو کرته د قرآن پاک ختم کولو. ❀ امام اعظم، امام ابو حنيفه رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ تر 40 کالو پورې د ماسخوتن په اوداسه باندې د سحر نمونځ ادا کړو، هره شپه به يې په 2 رکعتونو کښې د قرآن کریم ختم کولو. (1)

اندازه ولگوئ چې دا د الله پاک نيکان بندگان به څنگه هر وخت بس هم په نیک کارونو کښې مصروفه اوسيدل؟ د هغوئي سره د اخرت فکر وو، هغوئي مرگ او قبر او اخرت يادولو والا وو- کاش چې مونږه هم د تقوي دارو والا صفتونه اختيار کړو- کاش چې زمونږه هم د مرگ د تياري توفيق نصيب شي- الله پاک دې توفيق راعطا کړي-

أَمِينِ بِجَاهِ خَاتِمِ النَّبِيِّينَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

د رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ مِیَاشْت د تَقْوَى د حَاصِلُولُو ذَرِیْعَه دَه

خوږو او محترموا اسلامي وروڼو! **اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ!** د روژې میاشت، د غفران میاشت، د قرآن پاک د نازلیدو میاشت تشریف راوړونکې ده۔

عَجَل	عَجَل	يا	رمضان	جان	مری	تجھ	پر	قربان
آ	بھی	جا	سُبْحَن	جلدی	جلدی	آ	رمضان	
جب	بھی	آتا	هے	رمضان	جان	میں	آ	جاتی
								هے

رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ د تَقْوَى د حَاصِلُولُو بَهِتَرِیْنَه ذَرِیْعَه دَه، اللّٰهُ پاک د رَمَضَانَ الْمُبَارَكِ د میاشتي د روژو د نیولو حکم کړے دے او د دې چې یې کومې فائدهې ذکر کړې دي، هغه هُم دا تقویٰ ده۔ اللّٰهُ پاک فرمائی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

ترجمه کنز العرفان: اے ایمان والو! پۀ تاسو روژې فرض کړے شوې څنگه چې تاسو نه پۀ مخکښې خلقو باندې فرض کړے شوې وې چې تاسو پرهیزگار جوړ شئ۔

(پاره: 2، سورة بقره: 183)

د دې آیت مبارک د اخري حصې **لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ** پۀ وضاحت کولو د قرآن کریم مشهور مفسر، حکیم الامت مفتي احمد یار خان نعیمی **رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِ** فرمائی: پۀ دې کښې د روژې د حکمت ذکر دے یعنی (اے ایمان والو!) پۀ تاسو باندې روژې دې د پاره فرض کړے شوې چې تاسو د دوزخ د وور نه بچ شئ یا پرهیزگار شئ۔ نور فرمائی: گناه کولو والا نفس دے او دا د خوراک څښاک

سرہ قوی (یعنی طاقت ور) کیری، چي کله پۛ روژہ باندي د دۛ زور مات شي نو ستا به د گناہ طرف ته رغبت هم کم شي او پرهيزگاري به هم حاصله شي۔⁽¹⁾

اے د خور نبي ﷺ عاشقانو! معلومه شوه چي د روژي نيولو پۛ برکت د سرکشه نفس زور ماتيري، د گناہونو رغبت کميري او د تقویٰ دولت نصيب کيري۔ د رَمَضانُ المَبَارَک مياشت تشریف راورونکي ده، د دې بنه پير احترام وکړئ! تولي روژي ونيسي! پۛ دې کبني تلاوت وکړئ! تولي تراويح وکړئ! د پيشمني او د روژه ماتي برکتونه حاصل کړئ! **إِنَّ شَاءَ اللهُ الْكَرِيم!** د تقویٰ عظيم دولت به مو نصيب شي۔

<p>جہاں میں پھر میر رمضان آگیا بارت!</p> <p>کرم سے ذوق عبادت بھی ہو عطیارت! (2)</p>	<p>نصیب تیرے کرم سے چمک اٹھیارت!</p> <p>ہے لاکھ لاکھ تراشکر پھر دیدار رمضان</p>
---	---

د کلمہ ایند دُعا (Kalma & Dua) ایپ تعارف

خوردو او محترموا اسلامي ورونو! د عاشقانِ رسول دینی تحریک دعوتِ اسلامی **I.T** دپيارتمنت یو ډیر بنکله موبائل ایپلی کیشن پۛ نوم د ”کلمه او دُعا“ (**Kalma & Dua**) جوړ کړے دے۔ د دې ایپلی کیشن پۛ ذریعه ډیر په اسان انداز کبني د ماشومانو تربیت کیدے شي * پۛ دې ایپلی کیشن کبني د ماشومانو د پاره 6 کلمې د آډیو پۛ شکل کبني د حرفونو د ادا کولو او د ترجمې سره * د روزانه 16 مختلفي دُعاگانې مثلاً د اوبو خنبلو دُعا * د ډوډی خورلو نه مخکبني او وروستو دُعا * د پٹیو خنبلو دُعا * د اوده کیدو دُعا وغیره د حرفونو د ادائیگی او ترجمې سره او پۛ مختلفو موضوعاتو باندي سنت او آداب

...1 تفسیرنعيی، پارۛ: 2، سورۛ بقرۛ، زیر آیت: 183، جلد: 2، صفحہ: 212۔

...2 وسائل فردوس، صفحہ: 26۔

وغیره شامل دي۔ پڻ خپل موبائل ڪنبڻي دا ايپلي ڪيشن انسٽال ڪريئ او فائده ترينه واخلئ او نوروله هم د ڊي ترغيب ورڪريئ۔

صَلُّوا عَلَ الْحَبِيبِ! صَلَّ اللهُ عَلَ مُحَمَّدٍ

راڻي جي د بيان پڻ اخره ڪنبڻي يوه شرعي مسئله زده ڪرو:

صحيح ڇڻه دي؟

(د صحيح شرعي مسئلي يا پڻ خلقو ڪنبڻي د پرڻي غلط فهمي پڻ گوته ڪول)

مسئله: پڻ اُتو ڪولو باندي روزه نه ماتيري۔

وضاحت: پڻ عوامو ڪنبڻي مشهوره ده جي د اُتو ڪولو سره روزه ماتيري حالانڪي داسي نه ده۔ د اُتو ڪولو سره پڻ هر صورت ڪنبڻي روزه نه ماتيري بلڪي د اُتو ڪولو پڻ وجهه د روزي ماتيدو خاص صورتونه دي۔ علمائے ڪرام فرمائي: (1): د روزي پڻ حالت ڪنبڻي ڪه پڇيله هر ڇومره اُتي وشي (ڪه يو بالته ترينه ڊڪ ولي نشي) پڻ ڊي باندي روزه نه ماتيري (2): ڪه د روزي ياديدلو باوجود قصداً اُتي وڪرے شوې او ڪه هغه پڻ ڊڪه خله وي نوبيا روزه ماتيري (3): قصداً پڻ اُتو ڪولو سره هم پڻ هغه حالت ڪنبڻي روزه ماتيري جي پڻ اُتو ڪنبڻي خوراڪ يا (اوبه) يا صَفراء (يعني تروې اوبه) يا وينه راشي (4): ڪه پڻ اُتو ڪنبڻي صرف بلغم لارل نو روزه نه ماتيري (5): ڪه قصداً يي اُتي وڪرې خو لري راغلي، پڻ ڊڪه خله نه وي نوبيا روزه نه ماتيري (6): ڪه ڊڪي خُلي نه ڪمي اُتي وشوې او هُم د خُلي نه واپس شوې يا يي پڇيله واپس ڪري، پڻ ڊي دوارو حالاتو ڪنبڻي به روزه نه ماتيري (7): ڪه به اختياره پڻ ڊڪه خله اُتي وڪرے شوې نو روزه ماته نه شوه البته ڪه

پڻ ڏي کنبڻي يي ڏي يوي چنڻي همڙه هم واپس ڪرڻي نوروزه به ماته شي- او ڪه ڏي يوي چنڻي نه ڪمي وي نوروزه نه ماتيري- (1)

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!
صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ
دَاسْمَاءُ الْحُسْنَى بَرَكَتُونَهُ (وِظِيفَهُ)

يَا مُؤْمِنُ

خوڪ چي 115 ڪرته يا مُؤْمِنُ ولولي او خان پري دم ڪري نوشفا به حاصله ڪري- **إِنْ شَاءَ اللهُ الْكَرِيمُ** (2)

ذڪر و درود هر گھڙي وڊو رڙباں رهے | ميري فضول گوئي کي عادت نڪال دو!

الله پاڪ ڏي مونڙ ته ڊنمونخ ڊ زده ڪولو او پڻ صحيح انداز کنبڻي ڊ ادا ڪولو توفيق

راعطا ڪري- **اٰمِيْنَ بِجَاہِ خَاتَمِ النَّبِيِّيْنَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ**

صَلُّوا عَلَى الْحَبِيبِ!
صَلَّى اللهُ عَلَى مُحَمَّدٍ

...1 فيضان رمضان، صفحہ: 133-

...2 مدني پنج سورا، صفحہ: 247-